

**1-bólim.Hárbir soraw 0.9 ball menen
bahalanadı.**

1. Ol óz shıǵarmasında bul ónerdiń tiykarın quraytuǵın bes nársenge, yaǵnıy sheshen tárepinen materialdıń durıs tańlanıwına, olardıń jaylastırılıwına, materialdıń ózin eslep qalıp,sóz qurılısına itibar beriw, úyreniwge, sóz benen bayanlawǵa, kóz aldına keltiriw arqalı aytıwǵa ayırıqsha itibar beredi. Qaysı danıshpannıń sózi?

- A) Demosfen B) Aristotel
C) Ciceron D) Kvintihan

2. Nadurıs ayılǵan sóz sebepli keyin qısınıp, azap shegip júrme, dep sóylewshige «Sózdi saylap sóyle, asıǵıp aytpa, kerek emes sózlerdi jasır, jaman is sebepli keyin basındı jasırıp júrme» — dep eskertken ullı danıshpan.

- A) Maxmud az Zamaxshariy
B) Kayqawıs
C) Yu. Has Hajib
D) A.Yugnakiy

3. Tildegi bir yamasa birneshe mánide sózlerden qaysı birin qollanıw, sóylew ushın qaysı mániniń sáykesligin anıqlawda qaysı normaǵa súyenedi?

- A) Semantikalıq norma
B) Stillik norma
C) Leksikalıq norma
D) Grammatikalıq norma

4. Otqa tabınıwshılıq dininiń tiykarǵı táliymatların sáwlelendiriwshi tariyxıy, ádebiy-kórkem eń ullı esteliklerdiń biri qaysı juwapta berilgen?

- A) «Orxon-Enisey»
B) «Danalıq kitabı»
C) «Avesto»
D) «Payǵambarlar qıssası»

5. Akademik S. Kamalovtıń pikirinshe, b.e.sh. V — II ásirlerdegi ... qaraqalpaqlardıń eń birinshi ataması dep kórsetedi. Kóp noqattıń ornına tiyisli sózdi tabıń.

- A) apasiaklar B) sak-massagetler
C) qara bórıkliler D) pechenegler

6. Geologlardıń Ústirt keńisligin ózlestirip hám onıń baylıqların adam iygiligine jumsawdaǵı qaharmanlıq isleri sheberlik penen súwretlenetuǵın poemanıń atın tabıń.

- A) «Máńgi bulaq»
B) «Dala ármanları»
C) «Mámelek oy»
D) «Eski fontan ertegi»

7. Ájiniyaz shayırdıń «Dostına óz pikirindı tuwrı ayt. Al, dushpan menen hiyle tiykarında pikirlesiw kerek boladı»degen pikirleri qaysı qosıǵında anıq ayıldı?

- A) «Bolmasa» B) «Megzer»
C) «Jaqsı» D) «Ne bilsin»

8. Pushkin qaysı qosıǵında Aleksandr I ústinen kútá qattı, ashıqtan - ashıq kúledi,

onıń mámleket isi menen qızıqpaǵanlıǵın, sayaxat, oyın-kúlki, máslik penen ómir ótkeriwin, erkinlik beremen, nızam shıǵaraman degen wádeleriniń ótirik ekenligin áshkaralaydı.

- A) «Monax» B) «Shayırdostıma»
C) «Ertékler» D) «Erkinlik»

9. Kórgen adamlarǵa **kóz tigiw** menen telmirip kúnim ótti. Gápтеgi turaqlı sóz dizbeginiń mánisin bildiretuǵın leksikalıq birlikti tabıń.
A) kewil bóliw B) baqlaw
C) tigilip qaraw D) názer awdarıw

10. Qaysı sózlerde qosımsha máni bolmaydı, olar gápте óziniń tuwra mánisinde qollanıladı?
A) stillik biytárep sózler
B) awızeki sóylew stili
C) turaqlı sóz sizbekleri
D) qarapayım sózler

2-bólim. Hár bir soraw 1.7 ball menen bahalanadı.

11. Qaysı tańlaqlar qaratpa aǵzanıń aldında kelip, tutas bir intonaciya menen aytıladı hám arasına útir qoyılmaydı.
A) ay, háy, pah, hay
B) Oy-boy, way, pa, pay
C) túw, hay, áy, aw
D) áy, háy, ha, pay

12. Obyektiv ómir súretuǵın hám sol tilde sóylewshiler ushın birdey ortaқ qatnas qurallarınıń strukturalıq birliǵi ne dep ataladı?
A) stil B) til
C) sóylew D) jazıw

13. Hal feyiller qospa feyillerdiń quramında qanday wazıypanı atqaradı?
A) bolımlı-bolımsız feyil
B) kómekshi feyil
C) tiykarǵı feyil
D) awıspasız feyil

14. Watandı adamgershilik, azatlıq, báhár gúlindey jaynaǵan gúl watan dep maqtanısh etetuǵın “Men súyemen Watan seni” qosıǵınıń dóretiwshisi kim?
A) N.Dáwqaraev B) A.Dabilov
C) S.Nurımbetov D) I.Pazılov

15. «Bilimdi iyelew ushın miynet etiw, deneni jalqawlıqtan qutqarıw paydalıdur. Sebebi jalqawlıq, is jaqpaslıq bedenniń buzılıwına, keselleniwine sebepshi boladı. Eger miynet etip bedendi ózińe boysındırmasań, saw hám bálent mártebeli bola almaysań».

Pikir kimge tiyisli?

A) Aristotell B) A.Nawayı
C) Káyqawıs D) Hádıs

16. Ayırım lanǵan ayqınlawıstıń anıqlawısh xızmetinde kelgen gápте anıqlań.
A) Alda, uzaǵıraқта mańıraǵan qoyeshkilerdiń dawısı esitiledi.
B) Xalqımızǵa, ásirese qala xalqına arzan ovoch, palız eginleri ónimlerin kóp jetistirip bereyik.
C) Ilim menen texnikanıń rawajlanıwına erisken xalıqtıń — rus xalqınıń tili kútá úlken qızıǵıwshılıq tuwǵızdı.
D) Zarlıq toyǵa túske jaqın, yaǵnıy toydıń áyne qızǵan waqtında jetip keldi.

17. – Ázizlerim qulaq salıńlar. Aqtawdan posqalı qansha azap shektik. Maqsetimiz ótken awır kúnlerdi eslew emes. Birpara úlkenler qartaydı, mártebesi artıq, aqlı ziyat xanıwız benen sırlasıp edik. Hasıldıń tastan, aqıldıń jastan shıǵatuǵının ózi aytıp, áziz xanıwız, jas jigitleyin sinap, erteńgi el aǵasın izlep tabıwǵa másláhát berdi. Úzindi kimniń tilinen bayan etilgen?

- A) Ğayıp xan
- B) Murat shayıq
- C) Bayqoshqar biy
- D) Írisqul biy

18. Kimniń qaysı shı ğ armasında sóylegende sózdi oylap, asıqpay dúziwge, kereksiz, qolaysız sózlerdi qollanbaw ğ a, mazmunlı sóylewge shaqıradı. Nadurıs aytıl ğ an sóz sebepli keyin qısınıp, azap shegip júrme, dep sóylewshige «Sózdı saylap sóyle, ası ğ ip aytpa, kerek emes sózlerdi jasır, jaman is sebepli keyin basındı jasırıp júrme» — dep eskertedi.

- A) Axmet Yugnakiy «Hibatul-haqayıq»
- B) Yusup Has Hajib «Qutad ğ u bilig»
- C) Alisher Nawayı «Maxbubul-qulub»
- D) Kayqawıs «Qabusnama»

19. Ol hesh waqıtta xan bolğan emes, biraq onıń bilimi ózine jeterli, sóylese ılay suwdı tındırǵanday sheshen adam bolğan. Aqıl iyesi, sóz iyesi kim?

- A) Túrkeshe B) Kultegin
- C) Tonikok D) Senun

20. Qanday usılda baylanısqan sóz dizbekleri anıqlawıshlıq qatnastı anlatadı?

- A) Jupkerlesiw hám úylesiw
- B) Kelisiw hám úylesiw
- C) Basqarıw hám úylesiw
- D) Jupkerlesiw hám basqarıw

3-bólim. Hár bir soraw 2.4 ball menen bahalanadı.

21. Berilgen jup sózlerdiń eki sınırında da únsiz jubayı joq únli dawıssız ses qatnasqan juwaptı belgileń.

- A) kúsh-jiger, qonaq-qopsı, miyrim-shápáát
- B) qayır-saqawat, talan-taraj, tuqım-teberik.

- C) is-háreket, es-aqıl, azı-kem, dos-yaran.
- D) esap-sanaq, xat-xabar, izzet-húrmet.

22. Atawısh feyildiń basqarıwında ğ ı keńeytilgen baslawısh a ğ zalı gápti tabıń.

- A) Bilgil, bilim alıw, ilim úyreniw hám óner úyreniwdiń erte-keshi joq.
- B) Atızdan qawınlardı jıynaw, telejka ğ a tiyew hám alıp barıp túsiriwge járdem berdi.
- C) Sayaxat etiw, kitaplar oqıw, doslar menen oynap-kúliwdi kútá jaqsı kóremen.
- D) Ata-ana ğ a húrmet kórsetiw, miyrimli bolıw- hár bir perzenttiń wazıypası

23. Bayanlawıshqa tán bol ğ an belgi qaysı juwapta berilgen ?

- A) Tiykarınan kelbetliktiń hám zattıń sapasın, sının hám t.b. belgilerin bildiretu ğ in sóz shaqabınan boladı.
- B) Tek ráwısh, hal feyil, qıya seplik qosımtalı hám tirkewishli atlıq sózlerden boladı.
- C) Gáptiń tiykarın dúzetu ğ in bas a ğ za, is-hárekettiń máhállik belgisin bildiredi.
- D) Is-hárekettiń isleniwindegi hár túrli ráwıshlik mánilerdi bildiredi.

24. Feyilden jasal ğ an dórendi atlıq qatnasqan iyesi belgili gápti tabıń.

- A) Tabıslar ğ a erisiw ushın isenim menen iske kirisenbiz.
- B) Egin ekpege ketkeninen ele úyine qaytıp kele qoy ğ an joq.
- C) Toparıımızda bilgishlerdiń qatarı kúnnen-kúнге kóbeymekte.
- D) Onıń atlar tilin túsinetu ğ in sheber jılqıman ekenin bilemen.

25. Anıqlawıshı almasıqtan bol ğ an gáplerden dórendi sózlerdi anıqlañ. 1. Kim intizamlı, zeyinli bolsa, sol saba ğ inan jaqsı oqıydı. 2. Ol kúnler álleqanday sırlı, ózgeshe edi. 3. Bulardıń ekinshisi eskishe pikirleytu ğ in ğ arrı edi. 4. Házirshe heshkim jumıssız júrgen joq. 5. Bul kitapxana jóninde onnan ózim esittim.

- A) 2-dórendi kelbetlik, dórendi ráwish;
3-dórendi ráwish, dórendi feyil; 5-dórendi atlıq
B) 1-dórendi kelbetlik, dórendi kelbetlik; 3-dórendi ráwish, dórendi feyil; 5-dórendi atlıq
C) 1-dórendi kelbetlik, dórendi kelbetlik; 4-dórendi ráwish, dórendi kelbetlik; 5-dórendi atlıq
D) 2-dórendi kelbetlik, dórendi ráwish; 3-dórendi ráwish, dórendi feyil; 4-dórendi ráwish, dórendi kelbetlik

26. Dórendi sóz qatnasqan bir bas a ğ zalı gápplerdi belgileń. 1. Terim waqtı. 2. Onıń ele baqlay beriwi, anıqlay beriwi kerek. 3. Úy tap-tuynaqtay jıynal ğ an. 4. Olardıń bir nárses jóninde aytpaqshı bol ğ anın bildim. 5. Qızıl qıya keń dala.

A) 1, 2 B) 3, 4
C) 4, 5 D) 2, 3

27. Qaysı dástan XVI — XVIII ásirde jasa ğ an Saadiy, sońınan túrkmen klassigi Mollanepes tárepinen qayta islendi?

A) Gúlsanawbar B) Yusup-Zuleyxa
C) Zuxra-Tayır D) Yusup-Axmet

28. Ğazlar awıl ústinen óte bergende, bir ğ az bólinip shı ğ ıp tómen qaray sır ğ ıdı. Qospa gáptiń qaysı túri hám qanday grammatikalıq qural arqalı baylanısqan?

A) Ba ğ mınqılı qospa gáp, bayanlawısh formaları
B) Kelbetlik feyil toplamlı jay gáp
C) Dizbekli qospa gáp, bayanlawısh formaları
D) Ayrımlan ğ an a ğ zalı jay gáp

29. Iyesi ulıwmalasqan gáptiń bayanlawıshı, kóbinese ekinshi bettegi ... meyilden, geyde ... meyilden de boladı. Kóp noqattıń ornına tiyisli juwaptı tabıń.

A) Buyırıq, anıqlıq meyilden
B) Anıqlıq, shárt meyilden
C) buyırıq , shárt meyilden
D) Tilek, maqset meyilden

30. Teksttiń quramına kirgen gáp hám abzactardı mánilik jaqtan baylanıstırıwda . . .

Qa ğ ıydanı tolıqtırıń.

A) intonaciya, sózlerdiń hárbir abzacta tákirarlanıwı, sinonim sózler, almasıqlar hám dánekerler qatnasadı.
B) intonaciya, kómekshi sózler, sózlerdiń orın tártibi, atlıq sózler qatnasadı.
C) sinonim, antonim sózler, kómekshi sózler, sóz shaqapları qatnasadı.
D) almasıq, dáneker sózler, sinonim, antonim, omonim sózler, sózlerdiń orın tártibi qatnasadı.

